

Басты бет / Заңнама / Заңнама

Қарсы барлау қызметі туралы

Қазақстан Республикасының Заңы 2016 жылғы 28 желтоқсандағы № 35-VI ҚРЗ.

← Қайта оралу

БАСПАСӨЗ РЕЛИЗИ

РҚАО-ның ескертпесі!

Осы Заңның қолданысқа енгізілу тәртібін [22-баптан](#) қараңыз.

Қолданушылар назарына!

Қолданушыларға ыңғайлы болуы үшін РҚАО мазмұнды жасады.

МАЗМҰНЫ

Осы Заң қарсы барлау қызметінің құқықтық негіздерін және оны жүзеге асыру заңдылығының кепілдіктер жүйесін айқындайды.

1-бап. Осы Заңда пайдаланылатын негізгі ұғымдар

Осы Заңда мынадай негізгі ұғымдар пайдаланылады:

- 1) абоненттер және (немесе) абоненттік құрылғылар арасындағы қосылулар туралы ақпаратты жедел алу – абоненттер және (немесе) абоненттік құрылғылар арасындағы қосылулардың күні, уақыты, ұзақтығы туралы ақпаратты және олар туралы өзге де ақпаратты жасырын алу;
- 2) адамды, орынды жедел аудио- және (немесе) бейнебақылау – бейне-, аудиотехниканы не өзге де техникалық құралдарды пайдалана отырып, жеке тұлғаның сөйлеген сөзін және өзге де ақпаратты, оның әрекеттерін, сондай-ақ белгілі бір орында болып жатқан оқиғаларды, процестер мен құбылыстарды жасырын құжаттау;
- 3) ақпаратты жинауға, өңдеуге, беруге және сақтауға арналған құрылғылардан ақпаратты жедел түсіріп алу – компьютерлерден, аппараттық-бағдарламалық кешендерден және ақпаратты жинауға, өңдеуге, беруге және сақтауға арналған басқа да құрылғылардан ақпаратты техникалық құралдармен және (немесе) бағдарламалық қамтылыммен жасырын түсіріп алу;
- 4) ақпаратты ресми алу – құжаттарды, материалдарды, электрондық ақпараттық ресурстарды тікелей зерделеу, көрсетілген ақпаратты білетін немесе білуі мүмкін жеке және заңды тұлғаларға сұрау салулар жолдау арқылы қарсы барлау қызметінің міндеттерін шешу үшін маңызы бар ақпаратты алу;
- 5) байланыс желісінің және ақпараттандыру объектілерінің

жедел мониторинг – баиланыс желісі арқылы берілетін немесе ақпараттандыру объектілерінде өңделетін ақпараттан барлау-нұқсан келтіру әрекетінің белгілерін жасырын табу;

6) бақыланатын жеткізілім – барлау-нұқсан келтіру әрекетін жүзеге асыру үшін пайдаланылатын нәрселер мен заттарды сатып алу, өткізу, беру, орнын ауыстыру процесін жасырын байқау және құжаттау;

7) бақылау мақсатында сатып алу – барлау-нұқсан келтіру әрекетін жүзеге асыру үшін пайдаланылатын нәрселер мен заттарды сатып алу жөнінде жалған өтеулі мәміле жасау;

8) барлау акциясы – Қазақстан Республикасының ұлттық қауіпсіздігіне нұқсан келтіріп, мәліметтерге қол жеткізу, оларды жинау;

9) барлау және (немесе) нұқсан келтіру акцияларын әшкерелеу – барлау-нұқсан келтіру әрекетін жүзеге асыру белгілерінің, фактілері мен жағдайларының жиынтығын табу;

10) барлау-нұқсан келтіру әрекеті – шет мемлекеттердің арнаулы қызметтері, өзге де шетелдік ұйымдар, сондай-ақ жекелеген адамдар жүзеге асыратын барлау және (немесе) нұқсан келтіру акциялары;

11) барлау-нұқсан келтіру әрекетінің белгілері – барлау және (немесе) нұқсан келтіру акцияларының жүргізілуі мүмкін екендігін куәландыратын әрекеттердің, оқиғалардың, процестер мен құбылыстардың айрықша ерекшеліктері;

12) барлау-нұқсан келтіру әрекетінің фактілері – барлау және (немесе) нұқсан келтіру акцияларының жүргізілуін куәландыратын әрекеттер, оқиғалар, процестер мен құбылыстар;

13) жасырын қызметкер – қарсы барлау қызметін жүзеге асыратын органға жататындығы шифрланған қызметкер, әскери қызметші;

14) жедел байқау – жеке тұлғалардың әрекеттерін, қоғамдық орында болып жатқан оқиғаларды, процестерді, оның ішінде техникалық құралдарды, фототүсірілімді, бейнебайқауды және аудиозахбаны пайдалана отырып, жасырын аңғару;

15) жедел ендіру – қарсы барлау қызметін жүзеге асыратын органның қызметкерін, әскери қызметшісін не құпия көмекшіні жедел қызығушылық танытып отырған объектінің ортасына жасырын енгізу;

16) жедел кіру – тұрғын, қызметтік, өндірістік және өзге де үй-жайға, ғимаратқа, құрылысқа, қоймаға, көлік құралына немесе жергілікті учаскеге оларды зерттеп-қарау, сондай-ақ қарсы барлау іс-шараларын дайындау және жүргізу мақсатында жасырын кіру;

17) жедел эксперимент – қылмысқа арандатуды болғызбайтын, қолдан жасалған, бақыланатын жағдайларда әрекеттерді, процестерді жасырын зерделеу арқылы қарсы барлау ақпаратын алу;

18) жекелеген тұлғалар – шет мемлекеттердің арнаулы қызметтерінің, өзге де шетелдік ұйымдардың атынан немесе солардың мүдделерінде не дербес әрекет ететін жеке тұлғалар, сондай-ақ Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес құрылған заңды тұлғалар;

19) қарсы барлау ақпараты – барлау-нұқсан келтіру әрекетінің белгілері, фактілері және оны жүзеге асыруға ықпал ететін жағдайлар туралы мәліметтер;

20) қарсы барлау қызметі – Қазақстан Республикасының арнаулы мемлекеттік органдары жүзеге асыратын Қазақстан

арнаулы мемлекеттік органдары жүзеге асыратын, Қазақстан Республикасының ұлттық мүдделерін барлау-нұқсан келтіру әрекетінен қорғау жөніндегі қарсы барлау және ұйымдастыру іс-шараларының жүйесі;

21) қарсы барлаумен қамтамасыз ету – барлау-нұқсан келтіру әрекетінен оқшаулау шараларының жүйесі;

22) қарсы барлау сауалын қою – сауал қойылған адамның сөздерінен қарсы барлау ақпаратын жария немесе жасырын алу;

23) қарсы барлау ісі – қарсы барлау іс-шараларының материалдарын жүйелеу, қарсы барлау ақпаратын тексеру және бағалау бойынша оқшауландырылған іс жүргізу;

24) қарсы барлау іс-шарасы – барлау және (немесе) нұқсан келтіру акцияларының алдын алуға, оларды әшкерелеуге және жолын кесуге бағытталған жария және жасырын іс-қимылдар;

25) құпия көмекшілер – он сегіз жасқа толған, әрекетке қабілетті, қарсы барлау қызметін жүзеге асыратын органмен құпиялылық негізде (оның ішінде келісімшарт бойынша да) ынтымақтасып жұмыс істейтін немесе бұрын ынтымақтасып жұмыс істеген жеке тұлғалар;

26) құпия көмекшілердің, жасырын қызметкерлердің жеке басы туралы мәліметтер – тегін, атын, әкесінің атын (егер ол жеке басын куәландыратын құжатта көрсетілсе); бүркеншік атын (ол болған кезде); туған күні мен жерін; тұрғылықты жерінің мекенжайын; жұмыс (оқу) орнын анықтауға болатын ақпарат; олардың қарсы барлау іс-шараларына қатысуы туралы деректер; олардың отбасы мүшелері немесе жақын туыстары туралы деректер;

27) нұқсан келтіру акциясы – Қазақстан Республикасының ұлттық қауіпсіздігіне нұқсан келтіріп, қоғамдық қатынастарға ықпал ету;

28) пошта жөнелтілімдерін және өзге де жөнелтілімдерді жедел бақылау – хаттардан, бандерольдерден, сауқаттардан және өзге де жөнелтілімдерден қарсы барлау ақпаратын жасырын алу;

29) ұйымдастыру іс-шарасы – қарсы барлау іс-шараларын жүргізу үшін қажетті жағдайларды жасау, сондай-ақ олардың нәтижелерін пайдалануды қамтамасыз ету жөніндегі іс-қимылдар;

30) шетелдік ұйымдар – шет мемлекеттің заңнамасына немесе халықаралық құқық нормаларына сәйкес ұйымдарға қандай да бір мәртебенің берілуіне қарамастан, осы шет мемлекеттің аумағында басшылық жасайтын органдары бар не шет мемлекеттің, оның ішінде Қазақстан Республикасы танымаған шет мемлекеттің қолдауын пайдаланатын не шет мемлекеттің заңнамасында және (немесе) халықаралық құқық нормаларында тыйым салынған қызметті жүзеге асыратын, осы шет мемлекеттің оларға қарсы іс-қимыл жасауға объективті қабілетсіздігін пайдаланатын ұйымдар;

31) электр (телекоммуникация) байланысының желілері арқылы берілетін ақпаратты жедел түсіріп алу – сым-өткізгіш, радио, оптикалық және басқа да электромагниттік жүйелер арқылы берілетін белгілерді, сигналдарды, дауыстық ақпаратты, жазбаша мәтінді, бейнелерді, бейнесуреттерді, дыбыстарды және басқа да ақпаратты түсіріп алу жөніндегі жасырын іс-қимылдар.

Ескерту. 1-бапқа өзгеріс енгізілді – ҚР 02.01.2021 № 399-VI (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) Заңымен.

2-бап. Қарсы барлау қызметінің күжесі

2-бап. Қарсы барлау қызметінің құқықтық негізі

1. Қарсы барлау қызметінің құқықтық негізін Қазақстан Республикасының Конституциясы, осы Заң және Қазақстан Республикасының өзге де нормативтік құқықтық актілері құрайды.

2. Егер Қазақстан Республикасы ратификациялаған халықаралық шартта осы Заңда қамтылғаннан өзгеше қағидалар белгіленсе, онда халықаралық шарттың қағидалары қолданылады.

3-бап. Қарсы барлау қызметінің міндеттері

Қарсы барлау қызметінің міндеттері:

1) барлау-нұқсан келтіру әрекетінен:

Қазақстан Республикасының конституциялық құрылысының негіздерін, мемлекеттік егемендігін, аумақтық тұтастығын, экономикалық, ғылыми-техникалық және қорғаныс әлеуетін;

Қазақстан Республикасының Президентін және басқа да күзетілетін адамдарды;

Қазақстан Республикасының мемлекеттік құпияларын құрайтын мәліметтерді қорғау;

2) барлау және (немесе) нұқсан келтіру акцияларының, оның ішінде:

терроризмді және экстремизмді жүзеге асырумен;

қылмыстық топтарды құрумен және олардың әрекет етуімен;

қарудың, оқ-дәрілердің, жарылғыш заттардың, радиоактивті заттардың және ядролық материалдардың заңсыз айналымымен;

есірткі, психотроптық заттардың, сол тектестер мен прекурсорлардың заңсыз айналымымен байланысты акциялардың алдын алу, оларды әшкерелеу және жолын кесу;

3) мемлекеттік органдарды, мемлекеттік заңды тұлғаларды, квазимемлекеттік сектор субъектілерін, Қазақстан Республикасының стратегиялық және маңызды мемлекеттік мәні бар өзге де объектілерін қарсы барлаумен қамтамасыз ету;

4) Қазақстан Республикасының ұлттық қауіпсіздігіне төнетін қатерлердің алдын алуда, оларды бейтараптандыруда және ұлттық мүдделерін ілгерілетуде мемлекеттік органдарға жәрдемдесу болып табылады.

Қарсы барлау қызметінің міндеттері заңдармен және Қазақстан Республикасы Президентінің актілерімен толықтырылуы мүмкін.

4-бап. Қарсы барлау қызметінің қағидаттары

Қарсы барлау қызметі:

1) заңдылық;

2) адам мен азаматтың құқықтарын және бостандықтарын сақтау;

3) Қазақстан Республикасын дамытудың стратегиялық мақсаттарына бағыну;

4) жария және жасырын әдістерді үйлестіру;

5) құпиялылық және астыртын әрекет ету;

6) барлау және (немесе) нұқсан келтіру акцияларының алдын алу, оларды әшкерелеу, жолын кесу жөніндегі уақтылы, белсенді іс-қимылдарды жүзеге асыру;

7) барлау және (немесе) нұқсан келтіру акцияларының алдын алуда, оларды әшкерелеуде, жолын кесуде қарсы барлау іс-шараларының басымдығы;

8) барлау-нұқсан келтіру әрекетінің нақты фактілері бойынша қолданылатын құқықтық және өзге де шараларға қарамастан

қолданылатын құқықтық және өзге де шараларға қарамастан, қарсы барлау іс-шараларын жүргізудің үздіксіз болуы қағидаттарына негізделеді.

5-бап. Қарсы барлау қызметін жүзеге асыру кезінде адам мен азаматтың құқықтарын және бостандықтарын сақтау кепілдіктері

1. Осы Заңда көзделмеген міндеттерді шешу үшін қарсы барлау қызметін жүзеге асыруға, сондай-ақ оның барысында алынған ақпаратты пайдалануға жол берілмейді.

2. Қарсы барлау қызметін жүзеге асыру кезінде адам мен азаматтың абыройын және қадір-қасиетін қорлайтын әрекеттерге жол берілмейді.

3. Қарсы барлау қызметін жүзеге асыратын органның іс-қимылдарына жоғары тұрған органға, прокуратураға немесе сотқа шағым жасалуы мүмкін.

Берілген шағым жоғары тұрған орган, прокуратура немесе сот ол бойынша тиісті шешім қабылдағанға дейін шағым жасалып отырған іс-қимылдарды тоқтатпайды.

4. Прокурор немесе сот шағымды қарау үшін талап етіп алдырған құжаттар шағым нысанасына жатқызылуға және қарсы барлау қызметінің ұйымдастырылуы мен тактикасына, нақты қарсы барлау іс-шараларына қатысты ақпараттың, сондай-ақ құпия көмекшілер мен жасырын қызметкерлердің жеке басы туралы мәліметтердің берілуін болғызбауға тиіс.

6-бап. Қазақстан Республикасы Президентінің қарсы барлау қызметі саласындағы өкілеттіктері

Қазақстан Республикасының Президенті:

1) қарсы барлау қызметінің негізгі бағыттары мен басымдықтарын айқындайды;

2) өзі уәкілеттік берген органдарға қарсы барлау қызметін дамыту және қарсы барлау қызметін жүзеге асыратын органдардың басқа да мемлекеттік органдармен өзара іс-қимыл жасау мәселелерін қарауды тапсырады;

3) қарсы барлау қызметін жүзеге асыратын органдардың қызметін бақылайды, бақылау нысандарын және оны жүзеге асыру тәртібін белгілейді;

4) өзі айқындаған тәртіппен және мерзімдерде қарсы барлау қызметін жүзеге асыратын органдар басшыларының есептерін тыңдайды;

5) Қазақстан Республикасының Конституциясына және заңдарына сәйкес өзге де өкілеттіктерді жүзеге асырады.

7-бап. Қарсы барлау қызметін жүзеге асыратын органдар

1. Қарсы барлау қызметін жүзеге асыратын органдарға Қазақстан Республикасының арнаулы мемлекеттік органдары жатады.

2. Қазақстан Республикасының арнаулы мемлекеттік органдары осы Заңда белгіленген тәртіппен және осы баптың [3, 4, 5-тармақтарында](#) айқындалатын шектерде қарсы барлау қызметін жүзеге асырады.

3. Қазақстан Республикасының ұлттық қауіпсіздік органдары (бұдан әрі – ұлттық қауіпсіздік органдары) осы Заңның 10-бабы [1-тармағының](#) 1), 2), 4), 5), 6), 7), 8), 9), 10) тармақшаларында көзделген негіздер бойынша қарсы барлау іс-шараларын жүргізеді.

Ұлттық қауіпсіздік органдарының және Қазақстан Республикасы Мемлекеттік күзет қызметінің бірлескен